

International Legal History Meeting of PhD Students*

Mezinárodní setkání studentů doktorského studia právních dějin

Jan Kabát**

Ve dnech 8. a 9. září 2022 se na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně konal první ročník mezinárodního setkání studentů doktorského studia v oboru právních dějin a římského práva. Celá akce organizovaná Katedrou dějin státu a práva brněnské právnické fakulty tak byla pro jednotlivé účastníky vhodnou příležitostí prezentovat svým zahraničním protějškům své dosavadní výsledky, a to ať už v rámci výzkumu souvisejícího s disertační prací či jinými zajímavými právně historickými tématy.

Celkem se setkání zúčastnilo přes 30 účastníků. Nutno říct, že jejich zastoupení bylo v rámci konference poměrně pestré, a to nejen co do jednotlivých národností, ale rovněž co do zastoupení jednotlivých univerzit, což celé akci přineslo značnou diverzitu, která se pozitivně projevila zejména v diskusích nad jednotlivými příspěvky. Do Brna vedle účastníků ze sousedních států (Slovensko, Polsko, Rakousko, Německo) zavítali rovněž doktorští studenti z Maďarska, Slovinska, ale též z Řecka.

První den setkání přivítal přítomné za místní fakultu *Jaromír Tauchen*, vedoucí Katedry dějin státu a práva, a *David Kolumber*, který se zásadně podílel na celé organizaci akce. Následoval odborný program rozprostřený do obou dní, konkrétně do sekcí, které byly roztrženy dle právních odvětví. Na konci každé sekce vždy následovala diskuse všech účastníků k jednotlivým příspěvkům. Jak bylo již naznačeno výše i díky nebývalému zájmu a aktivitě jednotlivých účastníků byly diskuse velmi rozmanité a zajímavé, čímž se tato mezinárodní konference výrazným způsobem odlišovala od některých konferencí v České republice, kde diskuse k příspěvkům mnohdy zcela chybí.

Po odborné stránce celou konferenci započala římskoprávní sekce moderovaná romanistou *Radkem Černochem* z místní fakulty. První příspěvek se zabýval podvodným tvrzením o vlastním fundu od *Michaela Bindera* z Vídeňské univerzity. V příspěvku se podrobněji zabýval, zda *exceptio doli* uvedená ve fragmentu D 21, 2, 73 je důsledkem toho, že *dolo facit, qui petit quod redditurus est*, či nikoli. Následoval příspěvek *Václava F. Dvorského*, který se v praxi dlouhodobě věnuje bankovnímu právu včetně jeho historikoprávního vývoje. Jeho příspěvek

* Tato zpráva vznikla na Masarykově univerzitě v rámci projektu Mezinárodní konference doktorských studentů oboru právní historie a římského práva MUNI/B/1310/2021 podpořeného z prostředků účelové podpory na specifický vysokoškolský výzkum, kterou poskytlo MŠMT v roce 2022.

** Mgr. Jan Kabát, doktorand, Katedra dějin státu a práva, Právnická fakulta, Masarykova univerzita, Brno / Ph.D. student, Department of the History of the State and Law, Faculty of Law, Masaryk University, Brno, Czech Republic / E-mail: Jan.Kabat@law.muni.cz / ORCID: 0000-0001-6469-0491

pojednával o rozdílnostech mezi mutuem a depositem coby možnostmi k uložení movitých věcí, a to optikou tří středověkých a raně novověkých právníků zabývajících se civilistikou. Poté představil *Vid Žepić* z Lublaňské univerzity svůj příspěvek o nezastavitelném majetku ve starověkém právu a hned po něm *Marek Prudovič* z Trnavské univerzity o legislativní aktivitě magistrátů jako možné inspiraci pro současné soudcovské dotváření práva.

Na římskoprávní sekci navázala sekce historickoprávní moderovaná *Davidem Kolumberem*. *Daniilo Brajović* z Vídeňské univerzity, původem ze Srbska, se ve svém příspěvku zabýval jihoslovanským institutem kolektivního vlastnictví tzv. *zadruga* se zaměřením na teoretické a praktické vlivy i faktory ovlivňující legislativní činnost v Rakousku-Uhersku. *Zadruga*, kterou se obecně v jihoslovanských zemích označovalo širší rodinné společenství hospodařící společně se svým majetkem, vyvolala značný zájem přítomných zejména v rámci diskuse. Dalším velmi zajímavým příspěvkem byl referát o historickém vývoji svobody uměleckého projevu v Rakousku, který si na brněnské setkání připravil *Bernhard Gollob* z univerzity ve Štýrském Hradci. Věnoval se v něm vývoji legislativy v oblasti ochrany umělecké tvorby, která byla v Rakousku přijata až v roce 1982, což je samo o sobě poměrně pozoruhodná skutečnost, vezmeme-li potaz, že Rakousko bylo a je označováno jako kulturní velmoc. Příspěvek na téma maďarského přechodu od feudální společnosti ke společnosti založené na občanských právech poté prezentoval *Kristóf M. Heil* z Univerzity Loránda Eötvöse v Budapešti. Biograficky laděný příspěvek o Josefu Redlichovi, rakousko-uherském právníkovi, univerzitním profesorovi a rodákovi z Hodonína, ve vztahu ke slavné revoluci liberalismu následně přednesl doktorand právnické fakulty ve Vídni *Petr V. Koluch*. Celou sekci uzavřel svým vystoupením *Igor Hron* z Univerzity Komenského v Bratislavě, v němž se věnoval historickým stopám osobnostních práv v rámci angloamerického systému práva.

Poslední sekci prvního dne setkání pak představovala sekce občanskoprávní se dvěma příspěvky, neboť někteří účastníci, kteří se na setkání přihlásili, z různých důvodů nedorazili. Přesto většina z nich dodala své písemné statě do sborníku z této konference.¹ První z příspěvků, který si připravil *Kristóf Szivós* z univerzity v Szegedu, se týkal vývoje institutu civilního procesu, konkrétně písemné předběžné přípravy v rámci ústního soudního jednání podle prvního maďarského civilního řádu soudního. Druhý příspěvek od *Lászla Ádáma Joó* z debrecínské univerzity, se pak týkal velmi zajímavého lokálního tématu, totiž rozšíření maďarského soukromého práva do Maďarsku přidělené oblasti Severního Sedmihradska na základě Druhé vídeňské arbitráže z roku 1940. Zbývá doplnit, že tuto sekci řídil *Pavel Salák* z brněnské Katedry dějin státu a práva. Následoval odpolední program, jež byl účastníkům zpestřen také kulturně. Členové místní katedry se spolu se zahraničními účastníky zúčastnili prohlídky kapucínské hrobky v Brně, načež následovala společná prohlídka města Brna s výkladem *Davida Kolumbera* se zaměřením na zde sídlící významné právní instituce.

¹ Svě příspěvky budou ve sborníku dále publikovat *Lukáš Malinák* z brněnské právnické fakulty (Undermining of Legal Certainty in the Decision-Making Practise of the Supreme Court of Czechoslovakia during the Period of First Republic in Private International Law), dále *Bence Krsóczy* ze szegedské univerzity (The Hungarian Arbitration System and the Unfair Competition) a *Enikő Kovács-Szépvolgyi* z Univerzity Istvána Széchenyiho v Rábu (The Role of the State in Child Protection in Hungary during the period of the Austro-Hungarian Monarchy).

Pátek patřil sekci veřejnoprávní a trestněprávní, které obě řídil energický *Bernhard Gollob*. V rámci veřejnoprávní sekce představili své příspěvky tři účastníci. *András Biczó* z Univerzity v Debrecenu v rámci svého výzkumu provedl analýzu josefinských reforem týkajících se maďarské soudní organizace se zaměřením na texty přísežných formulí. Po něm si připravila svůj referát *Alicia Haripershad*, původem z Jihoafrické republiky, současná doktorka na Institutu Maxe Plancka pro právní dějiny a právní teorii se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem. V rámci něj se věnovala sobě blízkému a pro ostatní účastníky poměrně exotickému tématu demisionalizace vzdělávání v jižní Africe v letech 1880 až 1920. Sekci poté zakončil svým příspěvkem *Jan Kabát* na téma fenoménu právnických sjezdů českých a slovenských právníků, které se konaly v první polovině 20. století.

Na úplný závěr setkání následovala trestněprávní sekce. V ní se na úvod představil *Borisz B. Burger* z Katolické univerzity Petra Pázmánye v Budapešti s velmi zajímavým tématem souvisejícím s trestním stíháním veřejných činitelů tzv. Maďarské republiky rad (krátké období totalitního státního zřízení Maďarska v roce 1919). Ve svém příspěvku se blíže zabýval problematikými otázkami, s nimiž se musely vypořádat trestní soudy při stíhání těchto veřejných činitelů, kteří se v rámci svých úřadů dopustili různých zločinů ve prospěch zvrhlého režimu Bély Kuna. Z ústavněprávního hlediska šlo zejména o otázku stanovení rozhodného práva, podle něhož by se posuzovalo jednání obžalovaných. Z trestněprávního hlediska pak v tomto období trestní zákoník postrádal konkrétní trestné činy pro stíhání politických vůdců uvedené diktatury. Po něm následovala *Paulína Kamberov* z gdaňské univerzity s příspěvkem, který se týkal kodifikace trestního práva v raném období tzv. druhé polské republiky. Sekci ukončili studenti brněnské fakulty *Petra Zapletalová* a *Milan Dobeš*. *Petra Zapletalová* představila svůj výzkum v oblasti historickoprávního vývoje advokacie v 50. letech minulého století v Československu se zaměřením na obhájce v trestním řízení. Mimo jiné se zabývala rolí obhájců v průběhu politických procesů a jejich aktivní a pasivní účastí v průběhu těchto zpolitizovaných soudních řízení. Konferenci posledním příspěvkem uzavřel *Milan Dobeš* se svým tématem o pachatelích trestného činu příživnictví, kteří byli na našem území za zmiňovaný trestný čin stíháni během minulého režimu, čímž zaujal pozornost především u zahraničních účastníků. Tématem se zabýval z pohledu „cílové skupiny“ zmiňovaného trestného činu, přičemž upozornil i na běžnou praxi zneužití tohoto trestného činu ze strany totalitního státu vůči svým oponentům.

S ukončením diskuse v rámci poslední sekce bylo setkání studentů doktorských studií ke spokojenosti všech účastníků oficiálně ukončeno *Davidem Kolumberem*, který průběh akce v nadsázce glosoval tím, že snad kromě smrti britské panovnice nic nenarušilo klidný průběh celého setkání, jež proběhlo nad očekávání výborně. Že byla akce úspěšná, bylo patrné zejména z ohlasů účinkujících, kteří po ukončení setkání zůstali ještě dlouho zabráněni ve vzájemných rozhovorech a diskusích v zasedací místnosti fakulty. Závěrem je třeba dodat, že konference tohoto typu, zaměřené na účast často začínajících mladých vědců, mají velký potenciál v jejich posunu v rámci studia, a to nejen z hlediska získání nových zahraničních kontaktů a internacionalizace, ale také z hlediska získání cenných zkušeností. To vše mohou tito studenti v budoucnu zúročit zejména ve své další vědecké práci a reprezentaci svých vědeckých pracovišť. V neposlední řadě je rovněž důležité takto atraktivně umožnit

začínajícím právním historikům a romanistům prezentovat se na takových akcích, neboť budou to právě oni, kdo dále ponese tradici studia v rámci oborů právních dějin a římského práva coby oborů spoluutvářejících plnohodnotné právní vzdělání a podporujících všeobecný rozhled. Odborná veřejnost se může s přednesenými příspěvky seznámit v konferenčním sborníku s názvem „*Edge of Tomorrow: The Next Generation of Legal Historians and Romanists*“; který vyšel v závěru roku 2022, přičemž dostupný je i v elektronické verzi na webových stránkách brněnské právnické fakulty.